

Bataaki Pool arandeehi yaade to Korintunkooŋe

¹ Bataaki ki to amin yuuri, miin Pool, e sakiike meeden Sosteni. Miin Pool, mi noddaado saabe muuyde Laamdo faa mi laatoo nulaado Iisaa Almasiihu.

² Miden njowta kawrital goondinŋe Laamdo gonggal ngalluure Korintu.* Laamdo noddii on faa laatodon yimbe muudum seniibe, seniraaŋe kawtal Iisaa Almasiihu. O noddii on, onon e noddoobe innde Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu do tawaa fuu. Oon woni Joomiraado maŋbe, wo Joomiraado meeden du.

³ Wo Laamdo Baaba meeden e Joomiraado men Iisaa Almasiihu kokku on moyyere e jam.

No Poolyettiri Laamdo dow Korintunkooŋe

⁴ Midŋo yetta Laamdo saabe moodon wakkati fuu ko hokki on moyyere muudum ley kawtal Iisaa Almasiihu.

⁵ Si goonga, ley kawtal muudum on keŋii ko woodi fuu e ley haala e ley anndal fuu.

⁶ Seedaaku amin haala Almasiihu tabitii e moodon jaati.

⁷ Dum wadi de on nyakiraaka dokkal Laamdo fay gootal e ley ko kedidon gartol Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu.

⁸ Kam hokkata on semmbe faa do adunaaru haadi, yalla odon laatoo ŋe ngalaa feloore nyannde gartol Joomiraado men Iisaa Almasiihu.

---

* **1:2** Golle Nulaaŋe 18.1-17.

⁹ Laamŋo noŋŋuŋo on faa kawton e Biyum Iisaa Almasiihu Joomiraado meeden wo koolniido.

Haala pooŋundural hakkunde goonŋinbe

¹⁰ Sakiraaŋe, miŋo nyaagoo on sanne e innde Joomiraado men Iisaa Almasiihu: tiigunduree, laatodon daande wootere. Taa peccodon, ammaa laatodon jogiiŋe hakkillo wooto e anniya gooto faa hiŋŋi.

¹¹ Sakiraaŋe am, si goonga mi narrii yimŋe suudu Kolowe pooŋundural ina woni hakkunde moodon.

¹² Ko njidumi wi'ude dey, woŋŋe moodon ina mbi'a wo Pool ngoodani, woŋŋe ina mbi'a wo Apolos ngoodani, † woŋŋe du ina mbi'a wo Piyeer ngoodani, woŋŋe katin du ina mbi'a wo Almasiihu ngoodani.

¹³ Yalla Almasiihu wo pecciido naa? Yalla wo Pool maayani on dow leggal palaangal naa? Wo e innde Pool lootiraŋon lootagal batisima‡ naa?

¹⁴ Miŋo yetta Laamŋo ko mi lootaay fay gooto moodon lootagal batisima, si wanaa Kirispus e Gayus.

¹⁵ Hono noon, fay gooto waawaa wi'ude wo e innde am lootiraŋon lootagal batisima.

¹⁶ Ayyo, goonga, mi batiino katin du galle Etefaana. Ko faltii ŋum, mi anndaa yalla mi batisii godŋo katin.

¹⁷ Sabo Almasiihu nulaay kam mi batisa. Ko o nuldi kam dey, mi haala Kabaaru Lobbo oon, tawa wanaa dow haalaaji am nyeenyuŋi ŋum joodii, faa

---

† **1:12** Golle Nulaaŋe 18.24-28.   ‡ **1:13** Do wi'ete **lootalgal batisima** dow haala batisima, *lootalgal tuubu* maa *mutineede* du na wi'ee.

taa maayde makko dow leggal palaangal ndeen laatoo ɓolum.

No Almasiihu holliri baawde Laamdo e hakkilantaaku Laamdo

¹⁸ Si goonga, haala maayde Iisaa dow leggal palaangal wo puuyndam to halkooŋe ɓeen, ammaa to meeden enen hisinteeɓe ɓeen, wo ka baawde Laamdo.

¹⁹ Sabo ina winndaa:

«Mi bonnan hakkilantaaku jom'en hakkillo, paamal faamuɓe du, mi jiiɓan ngal.»§

²⁰ Ndelle won ko jom hakkillo woni naa? Won ko jannginoowo Tawreeta woni naa? Won ko baawdo haala e jamaanu o woni naa? Walaa, sabo Laamdo waylitii hakkilantaaku adunaaru ndu, wadi dum puuyndam.

²¹ Yimɓe adunaaru ndu e hakkilantaaku muɓɓen fuu annditaay no Laamdo holliri hoore muudum e ley hakkilantaaku mum. Duum wadi de Laamdo muuyi hisinirde goondinɓe dum ɓeen e waaju amin nanndudo e puuyndam oon.

²² Alhuudiyankooŋe ina piloo kaayeeffiji, Gere-sankooŋe du ina njidi hakkilantaaku.

²³ De enen kaa, kabaaru tonteede Almasiihu e leggal palaangal mbaajotoden. To Alhuudiyankooŋe wo dum haala cementiniika mettuka, to lenyi goddi du wo dum puuyndam.

²⁴ Ammaa to yimɓe ɓe Laamdo noddi ley Alhuudiyankooŋe e ley lenyi goddi, Almasiihu wo baawde Laamdo, wo hakkilantaaku Laamdo.

²⁵ Sabo ko nanndi e puuyndam Laamdo duum ina ɓuri hakkilantaaku ɓiɓɓe-Aadama. Katin du

---

§ 1:19 Esaaya 29.14.

ko nanndi e lokkaaku Laamdo duum ina buri semmbe biibe-Aadama.

²⁶ Ndaaree ko'e moodon, onon sakiraaŋe 6e Laamdo noddi: 6e yimbe njogorii wo jom'en hakkillooji keewaa e ley moodon, jom'en baawde keewaa e ley moodon, yuuruŋe e lenyi tedduŋi du keewaa e ley moodon.

²⁷ Ammaa Laamdo subake ko adunaaru jogorii wo puuyndam faa huyfina jom'en hakkillo been. Laamdo subake ko adunaaru jogorii wo lokkaaku faa huyfina ko jogii semmbe.

²⁸ O subake ko hoyi, ko yawonii, ko adunaaru ndu jogorii wo bolum duum, faa o wada ko tayketee duum laato bolum.

²⁹ O wadii dum taa fay gooto mantoo yeeso makko.

³⁰ Kanko hawti on e Iisaa Almasiihu. Kam laatani en hakkillo yuurungo to Laamdo, laatani en fonnditaare e senaare e rimdineede.

³¹ Wo hono nii faa ko Binndi diin mbi'i duum laato: «mantotoodo fuu mantoro Joomiraado.»*

2

Haala hakkilantaaku Laamdo

¹ Sakiraaŋe, miin du, nde ngarnoomi to moodon faa mi waajoo on goonga Laamdo tedduŋo ndeen, mi waajoraaki on haalaaji nyeenyal, mi waajoraaki on hakkilantaaku yimbe.

² Sabo mi anniyakeno mi waajataako on fay huunde si wanaa haala Iisaa Almasiihu e tonteede muudum dow leggal palaangal.

³ Nde ngondunoomi e moodon ndeen, mido lokkiŋi, mido huli sanne faa mido diwna.

---

* **1:31** Yeremiya 9.23.

⁴ Haala am e waaju am yowaaki dow nyeenyal haala nanngooha hakkillo. Ko d̄um yowinoo dow muudum dey, wo baawde de Ruuhu Ceniido hollata deen,

⁵ taa goondinal mon yowoo dow hakkilantaaku yimbe, ammaa yowoo dow baawde Laamdo.

⁶ De si goonga, wo hakkilantaaku min mbaajotoo hakkunde mawnube e ley goondinal. Wanaa hakkilantaaku adunaaru ndu min mbaajotoo, maa hakkilantaaku jom'en baawde halketeebe e ley jamaanu o.

⁷ Wo hakkilantaaku Laamdo min mbaajotoo. Hakkilantaaku nguun wo goonga tedduo cuudaado yimbe mo Laamdo fodanii en gilla adunaaru tagaaka faa teddineden.

⁸ Fay gooto e laamiibe adunaaru been faamanaay hakkilantaaku nguun, sabo sini be paamaniino dum fu, be tontataano Joomiraado tedduo oon.

⁹ Ammaa d̄um laatake hono no winndiraa:
«Yitere fuu yi'aay, nowru fuu nanaay,
bernde fay gooto miilaaki,

ko Laamdo moyyinani yidube dum.»*

¹⁰ Enen kaa, Laamdo hollirii en d̄um Ruuhu muudum. Ruuhu oon ina tiima huunde fuu, fay ko luggi to Laamdo.

¹¹ Moy waawi annude miilooji neddo si wanaa yonki ngonki e muudum kiin? Hono noon du, fay gooto anndaa miilooji Laamdo si wanaa Ruuhu muudum oon.

¹² Enen le, en kepii Ruuhu, de wanaa to adunaaru o yuuri, wo to Laamdo o yuuri. En kepii dum faa

---

* 2:9 Esaaya 64.3.

paamen moyyere nde Laamdo wadani en ndeen fuu.

¹³ Si miden mbaajoo dum, min mbaajortaako haalaaji di hakkilantaaku 6i66e-Aadama kokkata min. Ammaa min mbaajorto haalaaji di Ruuhu oon hokkata min. Miden piirtira goongaaji Ruuhu diin e haalaaji di hokkata diin.

¹⁴ Ammaa mo hebaay Ruuhu Laamdo oon jabataa kulle Ruuhu deen, sabo wo de puuyndam to muudum. O waawaa faamude de, sabo Ruuhu oon tan waawi hollude no kulle deen carortee.

¹⁵ De neddo keɓudo Ruuhu oon ina waawi saraade huunde fuu ley hakkillo mum, de fay gooto waawaa saraade dum.

¹⁶ Wo hono no Binndi diin mbiiri:

«Moy anndi miilooji Joomiraado?

Moy waawi jannginde dum?»†

De enen kaa, eden ngoodi miilo Almasiihu.

3

Haala gollanoobe Laamdo

¹ Miin kaa, sakiraaɓe, mi waawaay haalirande on hono no kaaldirammi e jogiiɓe Ruuhu Ceniido ni. Ammaa mi haaldiranii on hono wo on jokkuɓe muuyde terde, hono wo on cukaloy keccoy e ley goondinal Almasiihu.

² Wo giraadam kokkumi on, wanaa nyaamdu tekkundu, sabo on mbaawanaano ndu. Fay joonin du, on mbaawanaa ndu,

³ sabo wo muuyde terde mon tan njokkudon tafon. Ko kirundural bonngal e kalala woni hakkunde moodon duum, wanaa duum ina holla

---

† **2:16** Esaaya 40.13.

wo muuyde terde njokkudon naa? Ayyo, odon laatii hono jokkuŋe adunaaru tan.

⁴ Si gooto moodon wi'ii Pool heedani, goddo katin wi'ii Apolos heedani, wanaa dum ina holla miilooji adunaaru ndu njokkudon naa?

⁵ Dume Apolos woni? Dume Pool woni? Min gollanoobe Laamdo tan, yaarooobe on to goondinal. Mono fuu gollii ko Joomiraado hokki dum.

⁶ Miin, mi aawii, Apolos du wiccii, ammaa Laamdo woni mawninoowo.

⁷ Hono noon, aawudo oon e jarnudo oon fuu nganaa fay huunde. Laamdo mawninoowo oon tan woni baawdo.

⁸ Aawudo e jarnudo fuu potu. Mono e muŋben fuu barjete ko fotata e tampiri muudum.

⁹ Sabo minen, min gollidoobe e Laamdo. Onon wo on ngesa Laamdo, wo on nyimngo Laamdo.

¹⁰ E dow moyyere nde Laamdo wadani kam ndeen, mi wasii joyyinirde hono no nyiboowo jom hakkillo wadata ni. Joonin goddo ina nyiŋa e dow mayre. Ammaa mono fuu hakkila no nyimrata.

¹¹ Fay gooto waawaa wasude joyyinirde wonde, sabo arandeere ndeen tabitii. Kayre woni Iisaa Almasiihu.

¹² Woodi, neddo na waawi nyiŋude dow joyyinirde ndeen kanŋe naa cardi naa kaaye dime. Imo waawi nyiŋude ledde naa hudo naa yommba.

¹³ De mono fuu, golle muudum ɓanginte nyannde gartol Almasiihu. Sabo ndeen, yiite ɓanginan golle mono fuu, hollan no gollaeji diin ngorri.

¹⁴ Mo golle muudum heddi ina darii dow joyyinirde ndeen, heɓan mbarjaari.

15 Ammaa mo yiite ngeen nyaami golle muudum, waasii mbarjaari mum. Kam e hoorem kaa hisinte, de na wa'i hono peyyitindo yiite ni.

16 Yalla on anndaa wo on suudu Laamdo, woodi Ruuhu Laamdo oon ina woni e moodon naa?

17 Ndelle, neddo fuu kalkudo suudu Laamdo nduun, Laamdo halkan dum. Sabo suudu Laamdo nduun wo seniindu. Woodi, onon ngoni suudu nduun.

18 Taa fay gooto hiila hoore muudum. Si goddo moodon miilake ina jogii ko yimbe adunaaru ndaardata wo hakkillo duum, joomum laatoo puuydo, faa heba hakkillo jaati.

19 Sabo hakkilantaaku e adunaaru ndu wo puuydam yeeso Laamdo. Wo hono noon windiraa: «Laamdo nanngiran jom'en hakkillo been caral mubben.»*

20 Ina winndaa katin: «Joomiraado ina anndi miilooji jom'en hakkillo been, wo di boli.»†

21 Ndelle, taa fay gooto mantaroo yimbe, sabo si goonga onon njeyi huunde fuu:

22 Pool e Apolos e Piyeer, e adunaaru ndu, e nguurndam e maayde e ko woni joonin e ko warata - fuu onon njeyi.

23 Onon du, Almasiihu jeyi on. Almasiihu du, Laamdo jeyi dum.

4

Haala golle nulaabe Almasiihu e tampiriiji mubben

---

* 3:19 Ayuuba 5.13. † 3:20 Jabuura 94.11.

¹ Ndelle, njogoree min wo min gollanoobe Almasiihu, halfinaabe goongaaji Laamdo cuudiidi diin.

² Woodi, halfinaabe, ina haani tawee wo hoolniibe.

³ Miin e hoore am, si on pelii kam, naa si mi dar-naama e sarorde biibe-Aadama wi'ooŋe mi wanaa koolniido fu, walanaa kam baasi. Mi sarataako hoore am du.

⁴ Si goonga ni, bernde am feldaay kam fay huunde. Ammaa wanaa duum wadata kam ponndi-tiido. Wo Joomiraado, kam sarotoo kam.

⁵ Ndelle, taa caree fay gooto illa wakkati oon yottaaki, illa Joomiraado waraay. Kam yaltinta ko suudiino e nimre, kam banginta anniyaaji berde yimbe. Nyannde ndeen, mono fuu heban to Laamdo jattooje de foti hebude.

⁶ Sakiraaŋe, ko mbiimi dow amin, miin e Apolos, wo saabe moodon. Wo faa min ekintina on maanaa haala ka: «Taa ndiwton ko winndaa». Ndeen on mawnintaa neddo gooto e dow heddiibe.

⁷ Moy burni on wobbe? Ko njogidon duum, wanaa Laamdo hokki on? Si wo noon worri, ko wadi de odon mantaroo dum hono dum wanaa dokkal Laamdo?

⁸ Woy on kaarii, woy on kebii jawdi! On laatake laamiibe, de dum fuu, min laamaaki! Haya, miden njidi laamodon jaati, faa minen du min laamodoo e moodon!

⁹ Sabo mido miilii, minen nulaabe, Laamdo heedinii min caggal hono no saraabe sariya wareede ni. Min laatake fijirteeŋe yeeso adunaaru ndu fuu: yeeso maleyka'en e yimbe fuu.

¹⁰ Minen, wo min fuuybe saabe Almasiihu, de

onon kaa, wo on jom'en hakkillo ley kawtal Almasiihu. Minen, wo min lokkaaŋe, de onon, wo on jom'en semmbe. Onon, on teddinaaŋe, de minen, min huyfinaaŋe.

¹¹ Fay wakkati mo ngonden joonin o, min ceedaay e yolbere e domka. Miden koli. Yimŋe na piya min. Min ngalaa do min koota.

¹² Miden ngollira semmbe juude amin faa min tampa. Si yimŋe njennii min, min mbarkinan dum'en. Si ŋe torrii min, min munyanan ŋe.

¹³ Si ŋe mbonkake min du, min njaaborto ŋe haalaaji jam. Faa joonin miden njogoraa wo min mbuuwdi ley adunaaru ndu, hono tuundi ndi yimŋe fuu paddata.

¹⁴ Mi winndiraay dum faa mi hersina on. Ko mbinndirmi dum dey, faa mi tindinira on wo on sukaaŋe am horsuŋe ni.

¹⁵ Fay si taweede e ley kawtal mon e Almasiihu odon njogii dowooŋe ujunaaje sappo, on keewaa baabiraaŋe kaa. Sabo ley kawtal Iisaa Almasiihu, miin laatii baaba moodon nde mbaajinoomi on Kabaaru Lobbo oon ndeen.

¹⁶ Ndelle mido nyaagoo on, nyemmbiton kam.

¹⁷ Wo saabe kulle deen wadi de nelumi Timote to moodon. Wo o biyam korsudo, koolniido ley kawtal Joomiraado. O miccintinan on laabi di njokkirmi saabe Almasiihu. Mido janngina laabi diin nokku fuu e ley kawrite goondinŋe fuu.

¹⁸ Woŋŋe moodon ina mawnitoo sabo iŋe miiloo mi warataa to moodon.

¹⁹ Ammaa ŋooyataa de mi wara to moodon si Joomiraado jabii. Ndeen mi faaman yalla mawninkiniŋe been wo haaloŋe tan, naa iŋe njogii baawde.

²⁰ Sabo laamu Laamdo wanaa haalaaji, wo baawde.

²¹ Noy njidirdon mi warda to moodon? Sawru naa njinngu e heese?

5

Haala ko semtinii hakkunde goondinbe

¹ Haya, haala jeenu hakkunde moodon nanaama nokku fuu. Tuundi hono ndiin wadaay fay hakkunde heefere: gooto moodon ina wondi e dee bammum.

² Katin du odon mantaroo dum! Ko haannoo dey, dum metta on, faa itton gadudo noon oon hakkunde moodon.

³ Miin kaa, fay si banndu am na woddi on, ruuhu am ina wondi e moodon. Gilla joonin mi sarake gadudo dum oon hono wo toon tawaami.

⁴ Mi sarake mo e dow innde Joomiraado men Iisaa. Nde kawritindon fu, hakkillo am ina tawdee e moodon, ina wondi e baawde Joomiraado meeden Iisaa -

⁵ sanaa neddo oon watee e juude Seydaani wakkati oon, faa banndu muudum halkee, de yonki muudum heba hisinee nyannde gartol Joomiraado.

⁶ Ko mantortodon duum woodaa! Yalla on andaa rabilla seeda ina yuufina conndi ndiibaandi fuu?

⁷ Laaŋinee ko'e mon, itton rabilla kiidoo oon hakkunde moodon, faa laatodon conndi keyri ndi walaa rabilla. Wo duum ngondon du, sabo jawgel meeden iidi Faltagol ngeel hirsama, dum woni Almasiihu.

⁸ Ndelle, teddinen iidi ndiin, de wanaa e rabilla kiidŋo mo hakke e bonanda oon teddirirten. Ammaa teddiniren ndi buuru mo walaa rabilla, buuru laaŋal e goonga.

⁹ E ɓataaki ki mbinndannoomi on kiin, mi wi'ii on e ley makki taa ngondon e fijoobe.

¹⁰ Nde mbi'unoomi noon ndeen, wanaa haala fijoobe wonŋe ley adunaaru been kaalumi, naa haasidi'en naa wuyŋe naa rewoobe tooruuji. Sabo si wo haala been kaalannoomi fu, tilay mburtodon adunaaru ndu.

¹¹ De ko njidunoomi wi'ude on, taa ngondon e bi'ooŋo wo sakiike meeden de tawee wo pijoowo naa haasidi naa dewoowo tooruuji naa mbonkotooŋo yimŋe naa jaroowo doro naa gujjo. Taa fay nyaamdon e ga'udo hono noon du.

¹²⁻¹³ Sabo mi sarataako yimŋe ɓe ngalaa ley kawrital goondinŋe been. Wo Laamŋo sarotoo ɓe. De oŋon njeŋi saraade wonŋe ley kawrital. Wo hono noon winndiraa: «Ittee nedŋo bonŋo oon e ley moodon.»*

6

Haala pelundural hakkunde sakiraabe goondinŋe

¹ Si woŋŋe moodon potaay fu, noy joomum'en cuusirta wullitaade sarotoobe ɓe ngoondinaay been de njoppa yimŋe Laamŋo?

² Yalla on anndaa wo yimŋe Laamŋo been caroytoo adunaaru ndu naa? Ndelle, si onon yimŋe Laamŋo caroytoo adunaaru ndu, dume hadata on saraade ko ɓuri famɗude ɗuum?

* **5:12-13** Fillitagol Tawreeta 13.6, 17.7.

³ Yalla on anndaa wo enen caroytoo maleyka'en been naa? Sakko ko woni ley nguurndam dam!

⁴ Ndelle, si luural wadii hakkunde moodon dow kulle adunaaru, ko wadi de odon njaara dum to yimbe be kawrital goondinbe ngaal hiisaaki been?

⁵ Ko mbi'umi duum na haani semtinoo on. Yalla on ngalaa fay jom hakkillo gooto baawdo saraade sakiraaŋe moodon luuruŋe naa?

⁶ Ee, goondindo na yaara goondindo bannidum faa saroo dum, woodi du wo yeeso yimbe be ngoondinaay!

⁷ Haya, fay ko cardoton hakkunde moodon duum wo semteende bonnde. Ko wadi de on cubaaki munyude toonya? Ko wadi de on cubaaki munyude teeteede ko ngoodudon?

⁸ Ammaa wo onon e ko'e mon toonyotoo, wo onon teetata, fay sakiraaŋe moodon.

⁹ Yalla on anndaa oonyiibe naatataa e ley laamu Laamdo naa? Taa kiilon ko'e mon: fijoobe e rewoobe tooruuji, jeenoobe e worbe woykuruuŋe e luudunkooŋe,

¹⁰ wuybe e haasidi'en, sulotoobe e mbonkotoobe e yanoobe, fay gooto maŋbe naatataa e laamu Laamdo.

¹¹ Noon du woŋbe moodon ngorrinoo. Ammaa joonin on lootaama, on cenaama, on ndaardaama fonnditiibe e dow innde Joomiraado men Iisaa Almasiihu e Ruuhu Laamdo men oon.

No goondinbe kaaniri teddinirde Laamdo e balli muŋben

¹² Woŋbe moodon ina mbi'a: «Huunde fuu ina daganii kam.» Ayyo, ammaa wanaa fuu nafata. Si

goonga «huunde fuu ina daganii kam», ammaa mi jabataa huunde dawrana kam.

¹³ Odon mbi'a: «Nyaamdu jeyi reedu, reedu du jeyi nyaamdu.» Ayyo, de Laamdo halkan di, di didi fuu. Banndu bii-Aadama tagiraaka saabe fijirde. Ko ndu tagiraa dey, faa ndu rewa Joomiraado. Joomiraado du wo joomiiru.

¹⁴ Laamdo ummintindo Joomiraado meeden e maayde oon, ummintiniran en, enen du e baawde muudum.

¹⁵ Yalla on anndaa balli mon ngonni terde Almasiihu? Ndelle, ina dagoo mi hooya terde Almasiihu deen, de mi hawrundura de e terde pijoowo naa? Abada koy!

¹⁶ Yalla on anndaa kawtudo e pijoowo fuu, laa-todake e muudum banndu wooturu? Sabo na winndaa: «Be dido fuu be laatoto gootum.»*

¹⁷ Ammaa kawtudo e Joomiraado laatodake e muudum ruuhu gooto.

¹⁸ Ndoggee fijirde! Hakkeeki goddi di neddo wadata fuu takkataa e banndu muudum, sanaa fijirde. Pijoowo na wadana banndu mum hakke.

¹⁹ Yalla on anndaa banndu gooto moodon fuu wo suudu Ruuhu Ceniido gondo e moodon mo Laamdo hokki on oon? On njeyaa ko'e moodon,

²⁰ sabo Laamdo soodii on coggu tiidungu. Ndelle, teddiniron dum e balli moodon.

7

Haala dewgal

---

* **6:16** Fuddoode 2.24.

¹ Joonin kaa mi jaaboto yamde de mbinndandon kam deen. Goonga, si tawii gorko naaddaay e deekum fu, na woodi.

² Ammaa faa taa fijirde wada, gorko fuu na haani tawdee e deekum, debbo du tawdee e gorum.

³ Gorko fuu wondira e deekum no haaniri, debbo du humtana gorum haaju muudum.

⁴ Debbo dawrantaa banndu muudum, wo gorum dawranta ndu. Gorko du dawrantaa banndu muudum, wo deekum dawranta ndu.

⁵ Taa fay gooto moodon salanoo banndum si wanaa e dow ko ndewrudon wakkati seeda faa ngadon du'aare. Ammaa caggal duum, ked-dododon ngondon no haaniri ni, taa mbaason nanngitaade de Seydaani jarriboo on.

⁶ Ko kaalanammi on joonin duum, wanaa ko tilsi. Mi hollu on laawol lobbol ni.

⁷ Ko burumi yidude dey, yimbe fuu laatoo hono am. Ammaa mono fuu no Laamdo hokkiri dum: wobbe kokkiraa nii, wobbe du kokkiraa nii.

⁸ To be banjaay e be banjaaka been, kam e rewbe be goriraa be mubben maayi, mido wi'a si i be keddorii noon, hono no am ni, dum buri woodde e maabe.

⁹ Ammaa si tawii be mbaawaa nanngitaade fu, be banja, be banjee. Sabo dum buri joodoraade noon muuyo ina torra dum.

¹⁰ Wonbe e dewle been, mido yamira dum'en yamiroore nde yuuraay to am, wo to Joomiraado nde yuuri: debbo haanaa seerude gorum.

¹¹ Si tawii o seerii dum fu, o heddooro noon, maa du o warta e muudum. Gorko du haanaa seerude deekum.

¹² Onon heddiibe du, miin e hoore am haalanta on, wanaa Joomiraado: si goondindo lisa ina jogii debbo mo goondinaay tawee debbo oon ina yardii wondude e makko fu, taa o seera dum.

¹³ Naa si debbo goondindo dewlaama gorko mo goondinaay tawee gorko oon ina yardii wondude e makko fu, taa o seera dum.

¹⁴ Sabo gorko mo goondinaay oon ina laamniree deekum. Katin du, debbo mo goondinaay oon ina laamniree gorum. Si wanaa noon, biibe moodon laatoto be laaba, tawee le be seniibe.

¹⁵ Ammaa mo goondinaay, si yidii seerude goondindo oon, seera. Goondindo oon, si wo debbo naa wo gorko, tilsinaaka e dewgal hono ngaal. Sabo Laamdo noddii en faa mbuurden e jam.

¹⁶ Aan debbo goondindo, a anndaa yalla ada waawi hisinde gora. Aan gorko goondindo du, a anndaa yalla ada waawi hisinde deeka.

No mono fuu haani worrude hono no Joomiraado noddiri dum

¹⁷ Dum le, mono fuu wuurda hono no Joomiraado yediri dum ni, no worrunoo nde Laamdo noddii dum ndeen. Noon njamirammi kawrite goondinbe fuu.

¹⁸ Tawaado wo taadiido nde Laamdo noddii dum ndeen, taa filoo wartude hono mo taadaaki. Noddaado de tawi taadaaki wakkati oon, taa taadoo.

¹⁹ Taadaade e rafi taadaade fuu walaa ko nafata. Ko nafata dey, wo jokkude jamirooje Laamdo.

²⁰ Mono fuu heddoroo no worrunoo wakkati nde Laamdo noddannoo dum ndeen.

²¹ Nde noddadaa ndeen, si tawii a maccuɗo, taa ɗum laatane mettorgal. Ammaa si a heɓii laawol no ndimɗiraa fu, ndimɗaa.

²² Sabo maccuɗo mo Joomiraado noddi, laatake dimɗinaado Joomiraado. Dimo noddaado du, laatake maccuɗo Almasiihu.

²³ On coodaama coggu tiidungu. Ndelle taa laatee maccuɓe yimɓe.

²⁴ Sakiraabe, mono fuu no worrunoo nde nod-danoo ndeen, heddoroo noon yeeso Laamɗo.

Haala dewlude e rafi dewlude

²⁵ To yimɓe ɓe ndewlaay ɓeen, mi walanaa ɗum'en yamiroore yuurunde to Joomiraado, de mi haalan ko woni miilo am, miin mo yurmeende Joomiraado wadi koolniido oon:

²⁶ saabe torraaji joonin ɗiin, mido miiloo neddo heddoroo no worri ni ɓuri woodde e muudum.

²⁷ Si dewgal ina woodi hakkunde maa e debbo, taa pilodaa tayude ngal. Si dewgal walaa hakkunde maa e debbo, taa pilodaa debbo.

²⁸ Ammaa si a ɓanji du, a luttaay. Surbaajo du si ɓanjaama, luttaay. Ammaa naatuɓe e ɓangal ɓeen billoto e nguurndam muɓɓen. Mido yidi dannude on ɗum.

²⁹ Sakiraabe, inan ko njidumi wi'ude: wakkati o na rabbidi. Joonin, ɓanjuɓe ɓeen ngada hono ɓanjaay ni,

³⁰ woyooɓe ngada hono mboyaay, weltiiɓe ngada hono mbeltaaki, soodoɓe ngada hono njeyaa ko coodi,

³¹ nawtortoɓe adunaaru ndu ngada hono ndu nafaay ɗum'en. Sabo no adunaaru ndu worri joonin ni ina faltoo.

³² Ko njidumi dey, ndaŋon e kaŋŋu-ko'u adunaaru. Mo dewlaay, hakkillo mum to kulle Joomiraado ndaarata, wo ko welata Joomiraado filotoo.

³³ Ammaa dewludo, hakkillo muudum to kulle adunaaru ndaarata, wo ko welata deekum filotoo.

³⁴ Bernde muudum feccitake. Debbo mo ɓaɓaaka e surbaajo fuu, ina kilnii kabaaru Joomiraado, faa ɓe laatoɔ seniibe ley ɓalli maɓɓe e yonkiiji maɓɓe fuu. Ammaa ɓaɓaado, ina hilnii kabaaru adunaaru, wo ko welata gorum filotoo.

³⁵ Wo faa nafa on mbiirumi noon, wanaa faa tonnga on. Mido yidi mbuurdon no haaniri, ngol-lanon Joomiraado e bernde wootere e hakkillo wooto.

³⁶ Si muuyo mawnii e neddo faa huli taa ronka nanngitaade e mo haɓɓani fu, ndeen kaa dewgal ngaal ina haani wadeede. Ngal wadiiree no o yidiri noon, o luttaay.

³⁷ Ammaa ina waawi laataade gorko hooyii an-niya e bernde muudum ɓaɓataa, tawii wanaa tilay sabo na waawi nanngitaade. Si gorko oon an-niyake ɓaɓataa debbo oon fu, wadii ko woodi.

³⁸ Ndelle, ɓaɓudo mo haɓɓani wadii ko woodi, mo ɓaɓaay mo haɓɓani du wadii ko ɓuri woodude.

³⁹ Debbo ɓaɓaado wo kaɓɓaado sini gorum ina heddii na wuuri. Ammaa si gorum oon yawtii, ina waawi ɓaɓeede mo yidi. De sanaa tawee wo jokkudo laawol Joomiraado.

⁴⁰ Dum le, si o heddake e ngortaalaaku fu, ndeen o ɓurata bernde welnde. Dum woni miilo am, de mido miiloo ko kollammi on duum yuurii e Ruuhu Laamdo.

8

Haala teewu cakkanaangu tooruuji

¹ Joonin en ndaaran kabaaru teewu cakkanaangu tooruuji. Eŋen anndi «en fuu eŋen ngoodi anndal». Anndal le, waddan mawninkinaare. Wo njinngu semmbindinta goonŋinŋe.

² Nedŋo fuu miiliido na jogii anndal, anndaa tafon no haani anndirde.

³ Ammaa nedŋo fuu jidŋo Laamŋo, Laamŋo ina anndi ŋum.

⁴ Ndelle e dow nyaamugol teewu cakkanaangu tooruuji, eŋen anndi «tooru fuu ley adunaaru wanaa fay huunde». Eŋen anndi du, «Laamŋo walaa si wanaa gooto oon».

⁵ Yimŋe na mbi'a reweteeŋe ina ngoodi dow kammu e dow leydi. Si goonga, wi'eteeŋe «reweteeŋe» e «joomiraabe» na keewi.

⁶ Ammaa to meeden, Laamŋo gooto tan woodi, Baabiiwo tagudo huunde fuu mo mbuuranden oon. Woodi du, Joomiraado gooto tan woodi, Iisaa Almasiihu mo huunde fuu laatorii saabe muudum, kokkoowo en nguurndam oon.

⁷ Ammaa wanaa yimŋe fuu paami ŋum. Woŋŋe woownooŋe rewude tooruuji, faa hannden si ŋe nyaamii teewu cakkanaangu tooruuji fu, ŋe miiloto wo tooruuji jaati njeyi teewu nguun. Ndeen berde maŋŋe pelan ŋe, mbona, sabo na lokkidi.

⁸ De nyaamdu kaa battintaa en Laamŋo. Si en nyaamii, beydantaa en faa'e. Si en nyaamaay du, buytantaa en faa'e.

⁹ Goonga, on kokkaama laawol faa mbaawon nyaamude huunde fuu. Ammaa kakkilee taa laawol ngool liŋa ɓe tabitaay e ley goondinal ɓeen.

¹⁰ Sabo aan bi'eteedo jom anndal, si lokkaajo yi'ii ma aɗa nyaama ley suudu tooru fu, wanaa ɗum suusinan ɓernde mum faa nyaama teewu cakkanaangu tooruuji kam du naa?

¹¹ Hono noon, sakiike men lokkaajo mo Almasiihu maayani oon, halkirta saabe anndal maa ngaal.

¹² Si on ngadii sakiraaɓe ɓe tabitaay e ley goondinal ɓeen hakke, si on nawnii ɓerde maɓɓe fu, on luttii Almasiihu.

¹³ Ndelle, si tawii nyaamude teewu ina liŋa sakiike am fu, mi nyaamataa ngu katin abada, taa mi liŋa sakiike am.

9

Haala ko nulaado haani wadaneede

¹ Mi jeyaa hoore am naa? Mi laataaki nulaado naa? Mi yi'aay Joomiraado meeden Iisaa naa? Wanaa saabe ko ngollanmi Joomiraado ɗuum ngoondinirdon naa?

² Fay si to wɓɓe mi wanaa nulaado, to moodon kaa wo mi nulaado, sabo ko ngoondindon Iisaa ɗuum ina seedoo faa laabi Joomiraado nuli kam.

³ Inan ko njaabotoomi felooɓe kam ɓeen:

⁴ Wanaa miden njeyi hebude nyaamdu e njaram ley golle amin naa?

⁵ Wanaa miden njeyi yaadude e debbo goondindo hono no nulaaɓe wɓɓe ɓeen naa? Hono no minyiraaɓe Joomiraado ɓeen ni, e no Piyeer?

⁶ Naa wo miin e Barnabas tan ngoni nulaabe jeyuŋe gollude faa mbuura?

⁷ Moy e moodon yi'i sordaasi joboowo hoore muudum? Moy woni demoowo mo nyaamataa ko tayi e ngesa muudum? Moy woni duroowo mo yarataa kosam kulle muudum?

⁸ Ko kaalammi duum, wanaa miilooji yimbe tan. Tawreeta du haalii dow majjum.

⁹ Inan ko winndaa e Tawreeta Muusaa: «Taa haɓɓu hunnduko ngaari wakkati ndi yaaɓata gawri faa sokkoo.»* Ko Laamdo taykii do wo ga'i jaabooji naa?

¹⁰ Wanaa wo saabe meeden o haaldata do naa? Sikke walaa, wo enen mbinndanaa konngol ngol, sabo demoowo e cokkoowo fuu ina ngollira jikke hebude ngedu muɓben.

¹¹ Min aawii e moodon barkeeji Ruuhu. Si min tayii e moodon barkeeji adunaaru, yalla idum laatani on huunde mawnde naa?

¹² Si wɓɓe na kaandi hebude barke e juude moodon, wanaa minen ɓuri haanude hebude naa?

Ammaa e dum fuu, min nawtoraaki laawol ngol. Miden munya huunde fuu taa min kada Kabaaru Lobbo haala Almasiihu oon yaade yeeso.

¹³ Yalla on anndaa gollooŋe e ley suudu de-wal mawndu been ina mbuurdi e kulle de yimbe kokkata suudu nduun deen naa? Yalla on anndaa halfinaabe golle hirsirde been ina keba ngedu muɓben e mayre naa?

¹⁴ Hono noon du, Joomiraado yamirii waajotooŋe Kabaaru Lobbo been mbuurda e Kabaaru Lobbo oon.

---

* **9:9** Fillitagol Tawreeta 25.4.

15 De miin kaa, mi nawtoraaki fay gootel e kulle deen. Ko mbinndammi e moodon joonin du, wanaa faa mi heŋa huunde. Maayde ɓurani kam diina nyaagaade huunde! Mi jaɓataa fay gooto itta mantagol am e majjum.

16 Sabo waajaade Kabaaru Lobbo oon manataa kam, idum tilsani kam. Bone woodanii kam si mi waajaaki Kabaaru Lobbo oon!

17 Sini mido gollannoo dum saabe muuyde am fu, ndeen kaa mi heɓanno njobdi. De si goonga, laatake tilay ngollirammi dum, wo gollal ngal kal-finaami.

18 Ndelle dume woni njobdi am? Njobdi am woni heɓude waajaade Kabaaru Lobbo ɓolum, tawee du mi filataako heɓude ko baajotoodo Kabaaru Lobbo foti heɓude.

19 Sabo fay si mi dimo mo fay gooto dawrantaa, mi wadii hoore am maccudo yimɓe fuu, yalla mido heɓa ko ɓuri heewude e muɓɓen.

20 Hakkunde Alhuudiyankooŋe, mi wadii hoore am Alhuudiyanke, faa mi heɓa dum'en. Hakkunde jokkuɓe Tawreeta Muusaa, mi wadii hoore am jokkudo Tawreeta Muusaa, faa mi heɓa dum'en, fay si wanaa tilay mi jokka jamirooje deen.

21 Hakkunde yimɓe ɓe ngalaa e Tawreeta Muusaa ɓeen, mi wadii hoore am hono mo walaa e Tawreeta oon, faa mi heɓa dum'en. Mi wi'aay mi jukkataa jamirooje Laamdo deen, sabo ley yamiroore Almasiihu ngonumi.

22 E ley lokkaaɓe, mi wadii hoore am mi lokkaajo, faa mi heɓa dum'en. Walaa fuu no mi wadaay hoore am saabe yimɓe fuu, faa mi hisina woɓɓe muɓɓen no waawi laatoraade fuu.

²³ Mido waɗa ɗum fuu saabe Kabaaru Lobbo on, faa mi heɓa barke muuɗum.

²⁴ Yalla on anndaa ley doggudu wo yimɓe heewɓe ndoggata, de gooto tan heɓata mbarjaari? Ndelle, ndoggee faa keɓon.

²⁵ Segilantooŋe daɗundurde fuu eeltan ɓalli muɓɓen eeltugol cattungol. Kamɓe, iɓe ngadira noon faa ɓe keɓa mbarjaari ndi duumataako. Enen le, wo faa keɓen mbarjaari nduumotoondi.

²⁶ Ndelle miin le, mi doggataa hono jiiltotooɗo mo anndaa ko dogganta. Mi nanndaa du hono culkotooɗo ɓolum.

²⁷ Ammaa mido ekintina ɓanndu am no naawiri faa mi dawrana ndu, taa mi waajoo woɓɓe Kabaaru Lobbo, de miin e hoore am mi laatoo mo heɓaay.

10

Haala hakkilde faa taa boɓɓoo

¹ Sakiraaɓe, mi yiɗaa ndullon ko hewtinoo maamiraaɓe meeden e jamaanu Muusaa duum. Be fuu iɓe ngonnoo ley ruulde, ɓe fuu ɓe peyyitiino maayo manngo.

² E ley ruulde ndeen e maayo ngoon, ɓe fuu ɓe keɓii lootagal batisima laati iɓe jokkuɓe Muusaa.

³ Katin du ɓe fuu ɓe nyaamdii nyaamdu wooturu yuurundu to Laamɗo.

⁴ Be fuu ɓe njardii njaram ngootam yuurudam to Laamɗo. Si goonga, iɓe njarannoo ɗam e tefaare Laamɗo yaadoore e maɓɓe. Tefaare ndeen woni Almasiihu.

⁵ Ammaa ko ŋuri heewude e maŋŋe, mbelaay Laamdo. Dum wadi de ŋe maayi, ŋalli maŋŋe cankitaa ley ladde ndeen.

⁶ Kulle deen laatani en misaalu*, taa njokken muuyde terde bonde hono maŋŋe ni.

⁷ Taa laatee rewoŋe tooruji hono no woŋŋe maŋŋe ngadi ni, hono no winndiraa: «Yimŋe been njoodii ina nyaama ina njara, de ummii ina pija.»†

⁸ Taa naaten e fijirde hono no woŋŋe maŋŋe naatiri. Ko dum wadi, yimŋe maŋŋe ujunaaje noogay e tato maayi nyannde wootere.

⁹ Taa ndaartindoden Almasiihu hono no woŋŋe maŋŋe ngadi ni. Ko dum wadi, bolle kalki dum'en.

¹⁰ Taa njormee hono no woŋŋe maŋŋe ni. Ko dum wadi, maleyka baroowo oon halkii ŋe.

¹¹ Kulle deen fuu kewtake ŋe faa laatanoo en misaalu. Dum winndaama faa dum tindina en, enen wonŋe e cakitte jamaanuuji been.

¹² Dum le, miiliido ina darii fuu, hakkila taa boŋŋoo.

¹³ Walaa torra ndaartintoodo on mo hewtataa ŋii-Aadama fuu. Woodi, Laamdo wo koolniido, accataa ndaartindedon ko ŋuri semmbe mon. Ley ndaartindaare ndeen o hokkan on laawol no mburtorodon nde faa mbaawon munyande nde.

¹⁴ Saabe duum, sakiraaŋe am horsuŋe, mboddee dewal tooruji.

¹⁵ Mido haalana on hono wo on jom'en hakkillo ni. Ndelle caree onon e ko'e mon ko mbi'ammi duum.

¹⁶ Horde-loonde hiraande seniinde nde njet-teten Laamdo saabe muudum ndeen, si en njarii

---

* **10:6 Misaalu** wo yeru maa nanndingol. † **10:7** Wurtagol 32.6.

nde, en kawtii yiyam Almasiihu daam. Buuru mo tayeten oon, si en nyaamii dum, en kawtii banndu Almasiihu nduun.

¹⁷ Caggal buuru oon wo gooto, enen du, enen e heewude fuu, wo en banndu wooturu, sabo eden njogii ngedu e buuru gooto oon.

¹⁸ Taykee lenyol Israa'iila ngool: yim6e ma66e nyaamoo6e kirsamaaji been laatake gootum e ley teddingol Laamdo gadanaado hirsirde oon.

¹⁹ Mi wi'ataa teewu cakkanaangu tooruuji nguun wo huunde dagiinde hono noon. Mi wi'ataa du, tooruuji diin, won ko ngoni.

²⁰ Ko njidumi wiide dey, kirsamaaji di yim6e been cakkata diin, wo ginnaaji cakkantee, wanaa Laamdo. Mi yidaa laatodon hawtu6e e ginnaaji.

²¹ On mbaawaa yardude horde Joomiraado ndeen de njardon katin horde ginnaaji. On mbaawaa nyaamude e le'al Joomiraado ngaal de nyaamron katin e le'al ginnaaji diin.

²² Naa umminde tikkere Joomiraado kiroowo oon njiduden naa? Yalla en miilii eden 6uri mo sembe naa?

No neddo jeyi worrude ley ndimaaku

²³ Mbiidon: «Huunde fuu ina dagii.» Ayyo, ammaa wanaa fuu nafata. Si goonga, «huunde fuu ina dagii», ammaa wanaa huunde fuu semmbinta goondinal wo66e.

²⁴ Taa fay gooto filoo ko nafata hoore muudum tan, ammaa filoo ko nafata wo66e.

²⁵ Teewu cootteteengu luumo fuu, odon mbaawi nyaamirde dum berde de pelataa on tawa on yamaay yalla wo dum teewu cakkanaangu tooruuji naa wanaa.

²⁶ Sabo «leydi e ko woni e mayri fuu wo Joomiraado jeyi.»‡

²⁷ Si neddo mo goondinaay noddii on faa nyaamdon, de on njaʒii nootaade fu, nyaamon ko kokkadon fuu, tawa berde mon pelataa on.

²⁸ Ammaa si goddo wiʒii on: «Dum wo ko sakkanaa tooruuji», ndeen kaa, taa nyaamee dum, saabe biido noon oon e saabe miiloo bernde mum feloore dum.

²⁹ Ko kaalammi haala miiloo bernde duum, wanaa saabe berde moodon onon, wo saabe bernde biido noon oon.

Sabo si goonga, walaa ko bernde neddo goddo saroo ndimaaku am.

³⁰ Si mido yetta Laamdo e dow ko nyaamammi, ko wadi de mido mbonkee saabe nyaamdu ndu njettirmi Laamdo nduun?

³¹ Ndelle, si odon nyaama maa odon njara, maa ko ngadoton fuu, ngadiree dum faa Laamdo teddinee.

³² Taa laatanee fay gooto fergere, wanaa Alhuudiyankooŋe, wanaa yimbe 6e nganaa Alhuudiyankooŋe, wanaa kawrital goondinbe Laamdo ngaal.

³³ Ngolliree hono am ni. Mido filoo ko welata yimbe fuu e dow huunde fuu, tawee mi filaaki nafaa am miin tan. Wo ko nafata yimbe heewbe pilotoomi, faa 6e kisinee.

11

¹ Nyemmbitee kam hono no nyemmbitirammi Almasiihu ni.

Haala dow suddugol hoore

---

‡ 10:26 Jabuura 24.1.

² Midɔ yetta on ko miccitiɗon kam e huunde fuu, e ko njokkudon al'aadaaji di kollumi on ɗiin.

³ Ammaa, mido yidi paamon Almasiihu woni hooreejo gorko fuu, gorko woni hooreejo deekum, katin du Laamɗo woni hooreejo Almasiihu.

⁴ Ndelle, si gorko na du'oo maa na haalda kongol annabaaku de suddi hoorem fu, huyfinii hooreejo muudum oon.

⁵ Ammaa si debbo na du'oo naa na haalda annabaaku de suddaay hoore muudum fu, huyfinii hooreejo muudum oon, sabo imo wa'i hono wo o toytiido ni.

⁶ Sabo dey, si debbo suddaay hoore muudum, ina haani taya sukundu mum fuu. Ammaa tayude sukundu mum naa toytude ndu ina semtina debbo. Ndelle na haani sudda hoore muudum.

⁷ Taa gorko kaa sudda hoorem, sabo gorko wo tagaadi Laamɗo, na holla darja muudum. Debbo kaa wo darja gorko.

⁸ Sabo wanaa gorko ittaa e debbo, wo debbo ittaa e gorko.

⁹ Katin du, wanaa gorko taganaa debbo, wo debbo taganaa gorko.

¹⁰ Saabe ɗuum, e saabe nulaaŋe laamu fu, ina tilsani debbo sudda hoore muudum.* Dum laatanto ɗum maande holloore ina woni ley hawju gorum.

¹¹ Ammaa ɗum e laataade fuu, ley tagaadi Joomiraadɗo, debbo ina haajaa gorko, gorko du ina haajaa debbo.

---

* **11:10** Woŋŋe ina paamira fuddoode aayaare nde hono nii: *Saabe ɗuum, e saabe maleyka'en.* Ley Geresankooŋe, **nulaaŋe** e **maleyka'en**, fuu wo innde wootere.

¹² Sabo no debbo yuuriri e gorko ni, hono noon gorko du yuurirta e debbo, rimee. De dūum fuu to Laamdo dūm yuuri.

¹³ Caree onon e ko'e mon: si debbo na rewi Laamdo tawi suddaa y hoorem, yalla na fonnditii naa?

¹⁴ Wanaa tagaadi ndiin e hoore muudum ina faamina on sukundu juutundu ina semtinii e gorko?

¹⁵ Ammaa debbo kaa, si na woodi sukundu juutundu fu, wo darja muudum. Sabo o hokkiraama sukundu juutundu faa o suddaa hoore makko.

¹⁶ De si goddo yeddii dūm de jokki laawol gonngol fu, faama dūm wanaa al'aada amin, dūm wanaa al'aada kawrite goondinŋe Laamdo deen du.

Haala hiraande seniinde

¹⁷ Won ko njidumi haalande on joonin, haala no kawritirton. Haala majjum mi waawaa yettude on, sabo nde kawritindon fu, wo ko boni beydotoo, wanaa ko woodi.

¹⁸ Ko artii fuu, mi nanii si on kawritii fu, luural ina woni hakkunde moodon. Mido miila du wo dūm goonga.

¹⁹ Ina tilsii pelle pelle ngada hakkunde moodon, faa hoolniibe jaati wonbe e ley moodon been anditee.

²⁰ Nde kawritindon fu, wanaa nyaamude hiraande Joomiraado ndeen hawrunduri on.

²¹ Sabo gooto moodon fuu henyoto nyaama hiraande muudum. Wobbe moodon ina njolba, wobbe moodon du ina culoo.

²² Yalla on ngalaa cuudi do kaandon nyaamude e yarude naa? Naa wo on njawu kawrital goondinŋe

Laamdo ngaal? Yalla oŋon njidi huyfinde 6e ngalaa faa'e been naa? Dume mbi'ammi on? Mi yetta on naa? Mi waawataa yettude on e dum.

Haala miccitagol hiraande seniinde arandeere
(*Matta 26.26-29, Marku 14.22-25, Lukka 22.14-20*)

²³ Sabo miin, inan ko kebumi e Joomiraado de njottinmi on: ley jemma mo Joomiraado meeden Iisaa jambaa oon, hooyi buuru,

²⁴ yetti Laamdo, heli buuru oon, wi'i: «Dum wo 6anndu am hokkaandu saabe moodon. Ngadon dum faa miccitodon kam.»

²⁵ Hono nii du, nde 6e tilinoo e hiraande ndeen, o hooyi horde cabijam. O wi'i: «Horde nde woni amaana keso tabintiniraado yiyam am. Nde njaroton fuu, miccitodon kam.»

²⁶ Sabo nde nyaamoton buuru oon e nde njaroton horde cabijam ndeen fu, oŋon kaala haala maayde Joomiraado faa do wartowi.

²⁷ Ndelle, neddo fuu nyaamirdo buuru Joomiraado no fotiraay, yardi horde makko no fotiraay, wadii hakke e 6anndu Joomiraado nduun e yiyam makko daam fuu.

²⁸ Ndelle, mono fuu taykoo hoore muudum fadde muudum nyaamude buuru oon naa yardude horde ndeen.

²⁹ Sabo neddo fuu nyaamudo buuru oon, yardi horde ndeen, de miilaaki wo dum 6anndu Joomiraado nduun fu, foodanan hoore muudum sariya no nyaamiri e no yariri noon.

³⁰ Dum wadi de nyawbe e lokkaaŋe ina keewi e moodon, wobbe moodon du njawtii.

31 Sini en taykotono ko'e meeden, en carataakeno.

32 Ammaa Joomiraado ina saroo en faa dartina en, taa njukkodeden e adunaaru ndu.

33 Ndelle sakiraaŋe am, si oŋon kawrita faa nyaamdon hiraande Joomiraado ndeen, mono fuu njaŋŋoo banndum.

34 Si goddo yolbii fu, sanaa nyaama to suudu muudum. Ndeen kawrite moodon laatantaako on jukkungo.

Woodi, ko heddii duum mi biltan dum si mi warii.

12

Haala dokke Ruuhu Ceniido

1 Joonin en ndaaran kabaaru dokke Ruuhu Ceniido. Sakiraaŋe, mi yidaa tawee on paamaay.

2 Nde on ngoondinaayno Joomiraado ndeen, oŋon anndi tooruuji muumdi diin na dowa on, na majjina on.

3 Saabe duum mido yidi paamon: fay gooto waawaa wi'ude «Iisaa wo kudaado» si Ruuhu Laamdo ina woni e muudum. Katin du fay gooto waawaa wi'ude «Iisaa wo Joomiraado» si Ruuhu Ceniido walaa e muudum.

4 Dokke de Ruuhu Ceniido hokkata en deen ina ceedi sifa, de Ruuhu oon wo gooto.

5 Golleeji ballooji kawrital diin ina ceedi sifa, de Joomiraado oon wo gooto.

6 Ko golleeji diin ndimata ina seedi sifa, ammaa Laamdo gooto oon kam gollata di fuu ley yimbe been fuu.

7 Mono fuu hokkaama dokkal ɓanginoowal Ruuhu faa ngal nafa kawrital fuu.

⁸ Imo hokka oodó haala hakkilanteeha, o hokka ooto haala kebbinaaka anndal.

⁹ Kanko Ruuhu gooto oon hokkata oodó goondinal luggungal, ooto dannude nyaw6e.

¹⁰ O hokka oodó wadúde kaayeeffiji, ooto haal-dude annabaaku. O hokka oodó senndude ko yuuri e Ruuhu e ko yuuri e ginnaaji, ooto haalude demle de anndaaka. O hokka goddo du fiirtude demle deen.

¹¹ Wo Ruuhu gooto oon gollata dum fuu. Wo kam feccata, de hokka mono fuu dokkal ngal muuyi.

No kawrital nanndiri e terde neddo

¹² Woodi 6anndu du wo wooturu, de na jogii terde keewde. Fay si terde 6anndu na keewi, 6anndu kaa wo wooturu. Hono noon 6anndu Almasiihu du worri.

¹³ Sabo en fuu en mbatisiraama Ruuhu gooto faa laatoden 6anndu wooturu, yalla wo en Alhu-udiyankoo6e naa en nganaa, yalla wo en rim6e naa en riimay6e. Katin du en fuu en njarnaama Ruuhu gooto oon.

¹⁴ 6anndu wanaa tergal gootal, wo terde keewde.

¹⁵ Si koyngal wi'ii: «Caggal mi wanaa junngo, mi jeyaaka e 6anndu», dum hadataa ngal jeyeede e 6anndu.

¹⁶ Naa si nowru wi'ii: «Caggal mi wanaa yitere, mi jeyaaka e 6anndu», dum hadataa ndu jeyeede e 6anndu.

¹⁷ Si terde deen fuu wo gite, noy neddo oon nanirta? Naa si de fuu wo de noppi, noy neddo oon maatirta ko uurata e ko luubata?

¹⁸ Ammaa, Laamdo hawrundurii terde deen fuu e 6anndu wooturu hono no muuyiri ni.

19 Si tergal gootal tan woodunoo, dūm kaa laatataako ɓanndu.

20 Ndelle, terde deen ina keewi, de ɓanndu nduun wo wooturu.

21 Yitere waawaa wi'ude junngo: «Mi haajaaka ma.» Hoore du waawaa wi'ude koyde: «Mi haajaaka on.»

22 Ammaa, terde ɓanndu nanndude e ɓurde lokkidinde, deen ngoni de kaajaden sanne.

23 Terde ndaardeteede wo kuyfude, deen ɓurden teddinde. ɓurde semtinaade, deen ɓurden haybude.

24 De terde meeden godde ɓurde teddeengal deen kaajaaka wadeede noon. Laamdo hawrunduri terde fuu, hokki terde lokkaaje deen teddeengal faa ɓuri deya deen.

25 O wadii dūm faa taa luural wada e ɓanndu nduun, ammaa faa terde deen fuu kaybundura.

26 Si tawii tergal gootal naawii, keddiide deen fuu naawdan e muudum. Si tergal gootal teddi-naama, keddiide deen fuu mbeltodoto e muudum.

27 Woodi onon, wo on ɓanndu Almasiihu, mono e moodon fuu wo tergal e ɓanndu makko nduun.

28 Nii Laamdo darniri kawrital goondinbe ngaal: ko artii fuu o joyyini nulaabe, o beydi katin haaldooŋe annabaaku, de o jokkintini jannginoobe. Caggal dūm, o joyyini wadoobe kaayefiiji e danooŋe nyawbe e wallooŋe e ardotoobe e haaloobe demle de anndaaka.

29 Yalla yimbe fuu wo nulaabe naa? Yalla ɓe fuu wo ɓe haaldooŋe annabaaku naa? ɓe fuu wo ɓe jannginoobe naa? ɓe fuu iɓe ngada kaayefiiji naa?

³⁰ Yalla yimbe fuu kokkaa dannude nyawbe naa? Naa haalude demle de anndaaka? Naa fiirtude demle deen naa? Wanaa noon!

³¹ Woodi ndelle, tinnee, poodanee dokke burde heewude nafaa deen.

Joonin le, mi hollan on laawol burngol fuu woodude ngol hono muudum walaa.

13

Haala njinngu

¹ Si mi haalirii demle yimbe, fay demle maleyka'en, de njinngu walaa e am fu, wo mi lennguru senyooru, naa wo mi duko jamde gokkundurteede tan.

² Si mido woodi dokkal haaldude annabaaku, de mi faama sirriiji fuu e annde fuu, naa si mi tawraama goondinal faa mi dirna baamle, si njinngu walaa e am fu, mi wanaa fay huunde.

³ Si mi hokkii ko njogiimi fuu talkaabe naa mi hokkitirii banndu am duppee, de njinngu walaa e am fu, dum nafataa kam fay huunde.

⁴ Njinngu ina jogii munyal, ina jogii moyyuki. Njinngu waldaa e kiram, mantataako, mawnink-intaako.

⁵ Njinngu wadataa ko semtini, filataako muuyde hoore muudum. Ngu yaawaa bernude, ngu saawataa tikkere.

⁶ Njinngu seyortaako oonyaare, wo goonga seyortoo.

⁷ Wakkati fuu njinngu ina sawrii, selataa hoolaade, de na hedoo Laamdo ley huunde fuu. Munyal muudum timmataa.

⁸ Njinngu saamataa abada. Haaldude annabaaku timminte, demle celan, anndal du timminte.

⁹ Sabo anndal meeden ina nyaki, haala annabaaku du ina nyaki.

¹⁰ Ammaa si ko hiɓɓi duum warii fu, ko nyaki duum fuu faltoto.

¹¹ Nde laatinoomi cukalel ndeen, mido haaldanoo hono cukalel, mido miilotonoo hono cukalel, mido yiirannoo du hono cukalel. De ko laatiimi mawdo duum, mi seedii e golle cukaaku.

¹² Ko nji'eten joonin duum laaɓaay, wo hono yuurnaade daandorgal niɓɓungal ni. Ammaa ley ko warata duum en njiiran gite men faa laaɓa. Ko anndumi joonin duum hiɓɓaay, ammaa wakkati waran nde anndammi faa hiɓɓa, hono no Laamdo anndiri kam faa hiɓɓi ni.

¹³ Ndelle, kulle tati ngonni duumotoode: goondinal e jikke e njinngu. De ko ɓuri manngu hakkunde majje fuu wo njinngu.

14

Haala dokke Ruuhu Ceniido

¹ Ndelle, poodanodon njinngu no mbaawrudon fuu. Eelon du dokke Ruuhu Ceniido deen. De ko ɓuri fuu, pilodon haaldude annabaaku.

² Sabo kaaliroowo demle de anndaaka wo Laamdo haaldata, wanaa yimɓe. Si goonga, fay gooto faamataa ko o haalata. Imo haalda sirriiji ley kawtal Ruuhu.

³ Ammaa kaaloowo konngol annabaaku oon, wo yimɓe haaldata, faa semmbina goondinal muɓɓen, sellina ɓerde muɓɓen, de feewtina de.

⁴ Kaaliroowo demle de anndaaka, wo hoore muudum nafata. Ammaa kaaldoowo annabaaku, wo kawrital goondin6e nafata.

⁵ Mido yidi kaaliron demle de anndaaka on fuu, de ko 6urani kam, kaaldon annabaaku. Sabo kaaldoowo annabaaku 6uri kaaliroowo demle de anndaaka, si wanaa tawa neddo ina waawi fiirtude, faa kawrital goondin6e ngaal he6a nafaa.

⁶ Ndelle sakiraa6e, si mi warii to moodon de mido haalirana on demle de anndaaka, dume dum nafata on? Si haala am waddanaay on ko Laamdo 6anginani kam duum, naa anndal, naa konngol annabaaku, naa waaju fu, dum fuu dum nafataa on.

⁷ Taykodon du fay ko walaa yonki hono sereendu naa hoddu. Si munkariiji diin piyaaka faa laabi fu, noy annditirten ko sereendu nduun fuufata naa ko hoddu nduun hodata?

⁸ Naa si puufoowo luwal wolde fuufaay faa laabi, moy segilantoo wolde ndeen?

⁹ Hono noon, onon du, si on njottinirii kabaaru oon demle de anndaaka de ko faaminii fuu walaa, noy paamirtedon? On paddii haala mon ley hennu!

¹⁰ Ina woodi demle keewde ley adunaaru. De no ceediri fuu, walaa haala ka nanataake.

¹¹ Ammaa si neddo haaldii e am demngal* ngal mi nanataa fu, mi laatanake dum janano, kam du laatanake kam janano.

¹² Hono noon, onon du e ley foodanagol moodon dokke Ruuhu deen, tinnodon e he6ude dokke cemmbinooje kawrital goondin6e ngaal e semmbe moodon fuu.

* **14:11** Maanaa **demngal** do wo sii haala.

¹³ Ndelle, kaaliroowo demngal ngal anndaaka fuu ñaaroo Laamdo waawude fiirtude ngal.

¹⁴ Sabo si mido wada du'aare e demle de mi anndaa fu, goonga, yonki am ina woni e du'aare, ammaa mi faamataa miin e hoore am.

¹⁵ Ndelle, noy ngadammi? Mi wadan du'aare e yonki am, ammaa mi wadan nde e hakkillo am du. Mi yimiran yonki am, ammaa mi yimiran hakkillo am du.

¹⁶ Si wanaa noon fu, si a yettirii Laamdo e ley yonki maa tan, noy tawaado toon mo woowaa dum waawirta wi'ude «Aamiina» e yettugol maada ngool? Sabo joomum nanataa ko kaalataa duum.

¹⁷ Fay si yettugol maa ngool ina woodi sanne, ngol nafataa joomum fey.

¹⁸ Mido yetta Laamdo, ko kaaldammi demle de anndaaka faa buri on on fuu.

¹⁹ Ammaa e ley kawrital goondinbe, haalude karfeeje joy paaminiide faa janngina yimbe, burani kam haalirde karfeeje ujunaaje sappo demle de anndaaka.

²⁰ Sakiraaŋe, taa laatodon hono cukaloy e ley hakkillooji moodon. Laatodon be ngalaa bonanda hono cukaloy, ammaa e ley hakkillooji mon laatodon mawbe.

²¹ Ina winndaa e Tawreeta:
«Nde kaaldowammi e yimbe am,
wo e kundude yimbe leyde godde,
wo e demle jananbe kaalirammi.

Dum fuu,
be kettindantaako kam.»†
Wo noon joomiraado wi'i.

---

† 14:21 Esaaya 28.11-12.

22 Hono noon, demle de anndaaka deen wo maande sariya do be ngoondinaay, de nganaa maande do yimbe goondinbe. Haaldude annabaaku du wo maande do goondinbe, wanaa do be ngoondinaay.

23 Ndelle, si goondinbe fuu kawritii, ina kaalda demle de anndaaka, de yimbe be mboowaa dum naa yimbe be ngoondinaay ngarii fu, be mbi'an wo on haanjaabe.

24 Ammaa si gooto e yimbe been warii, de tawi yimbe fuu ina kaalda annabaaku, ko o nanata duum fuu ina faamina mo hakkeji makko, ina saroo mo.

25 Ko suudii ley bernde makko bangan. Ndeen o hippoto e leydi, o sujidana Laamdo, o wi'a: «Si goonga ni, Laamdo ina wondi e moodon.»

No kawrital goondinbe haani worrude

26 Ndelle sakiraabe, noy ngadoton? Si on kawritii, de gooto moodon ina woodi jimol, goddo du ina janngina, goddo ina woodi ko Laamdo banganani dum, goddo ina haala demngal ngal anndaaka, goddo du na firta ngal, sanaa fuu wadiree faa semmbina kawrital goondinbe ngaal.

27 Si demle de anndaaka kaalirtee, taa bura yimbe dido naa tato. Been du, sanaa be kaalira gooto gooto, de gooto moodon firta.

28 Ammaa si piirtoowo walaa, joomum deyyinoo e ley kawrital ngaal, haalda e Laamdo e ley bernde muudum.

29 Haaldoo6e annabaaku du, dido naa tato tan kaala, de heddiibe been kiinya haala ma66e kaan.

30 De si won ko Laamdo banganani gooto e joodiibe been, kaaloowo arandeejo oon deyyinoo.

³¹ Sabo on fuu, oŋon mbaawi haaldude annabaaku gooto gooto, faa yimbe fuu keba paamal e berde cellinaafe.

³² Haaldooŋe annabaaku been ina mbaawi nangitinde ko'e muɓben.

³³ Si goonga, Laamdo wadataa ko jiiɓii. Wo o Laamdo gaddoowo jam.

No worri e kawrite seniibe deen fuu,

³⁴ sanaa rewbe ndeyyinoo ley kawrite deen, sabo be ngalaa laawol haalude ley doon. Be dowtoroo no Tawreeta wi'iri noon.

³⁵ Si tawii won ko be njidi faamtindaade, be acca faa be koota, be yamowa jom'en cuudi maɓbe. Sabo konngol debbo nanee ley kawrital ina semtinii.

³⁶ Naa oŋon miiloo konngol Laamdo ngool to moodon yuuri naa? Wo onon tan kebi ngol naa?

³⁷ Si neddo ina miilii wo annabaajo maa ina miilii wo jogiido baawde Ruuhu Ceniido, ina haani annditinde ko mbinndanammi on duum wo yamiroore Joomiraado.

³⁸ Mo annditaay dum fuu, Laamdo annditataa dum.

³⁹ Ndelle sakiraaŋe, poodanodon haaldude annabaaku, katin du taa kaŋon demle de annaaka haaleede.

⁴⁰ Ammaa huunde fuu wadiiree no haaniri, tawee fuu ina fonnditii.

15

Haala ummital Almasiihu

¹ Sakiraaŋe, mido miccintina on Kabaaru Lobbo mo mbaajinoomi on. On njabii dum, oŋon keddi oŋon kaɓɓii e majjum.

² Wo saabe Kabaaru oon kisinirteŋon, si tawii on tiigorake mo no kaaldanmi on ni. Si wanaa noon fu, goondinal mon laatoto ɓolum.

³ Mi yottinanii on kabaaru mo keɓumi, ɓurɗo huunde fuu oon. Dum woni: Almasiihu maayii saabe hakkeeki meeden, no Binndi diin mbiiri ni.

⁴ O wattaama ley saabeere. O iirtake e nyalooma tataɓo, no Binndi diin mbiiri ni.

⁵ O ɓanganii Piyeer. Caggal duum, o ɓangani taalibaabe sappo e diɗo been.

⁶ Caggal duum, o ɓangani ko ɓuri sakiraaɓe keme njoyo ley wakkati gooto. Ko ɓuri heewude e maɓɓe ina mbuuri faa joonin, de wɓɓe maɓɓe paltake.

⁷ Jokkiti katin, o ɓangani Yaakuuba, de o ɓangani nulaabe been fuu.

⁸ Sakitii, o ɓangani kam miin ga'udɗo hono ɓinngel dimaangel gilla wakkati muudum yottaaki ni.

⁹ Si goonga, miin ɓuri nulaabe been fuu famɗude. Mi fotaay fay noddireede nulaado, sabo mi torriino kawrital goondinɓe Laamɗo.

¹⁰ Joonin le, saabe moyyere Laamɗo ndeen laatoriimi ko ngonumi duum. Moyyere nde o wadani kam ndeen du rimaay ɓolum. Si goonga, miin ɓuri nulaabe been fuu gollude. De wanaa miin gollata, wo moyyere Laamɗo wonnde e am ndeen gollata.

¹¹ Ndelle nde wo miin, nde wo kamɓe, fuu fotu. Wo duum min fuu min mbaajotoo, duum du goondinɗon.

Haala ummital maayɓe

¹² Woodi, miden mbaajoo Almasiihu iirtake e maayde. Ndelle, noy woŋŋe moodon mbiirata maayŋe ummitataako?

¹³ Sini ummital maayŋe walaa, Almasiihu e hoore muudum ummitaaki.

¹⁴ De si Almasiihu ummitaaki, waaju amin wo ɓolum, goondinal moodon du wo ɓolal.

¹⁵ Woodi si maayŋe ummitataako du, idum holla ko min ceedanii Laamdo duum wo fewre. Sabo min mbi'ii Laamdo ummintinii Almasiihu, de dum wanaa goonga si maayŋe ummitataako.

¹⁶ Si maayŋe ummitataako, Almasiihu e hoore muudum ummitaaki.

¹⁷ Si Almasiihu ummitaaki, goondinal moodon wo ɓolal, odon ngoni ley hakkeji mon faa joonin.

¹⁸ Si wo noon du, maaynooŋe e ley goondinal Iisaa Almasiihu ɓeen kalkii.

¹⁹ Si jikke meeden e Almasiihu wo ley nguurn-dam meeden do tan nafannoo, eden ɓuri yimŋe fuu yurminaade.

²⁰ Ammaa si goonga, Almasiihu ummintinaama e maayde, laatake artiido e ummitotooŋe.

²¹ Sabo no maayde yuuri e neddo gooto, hono noon du ummital hakkunde maayŋe yuuri e neddo gooto.

²² No yimŋe fuu maayirta saabe kawtal muɓɓen e Aadama, hono noon du yimŋe fuu ummintinirtee saabe kawtal muɓɓen e Almasiihu.

²³ Ammaa mono fuu e wakkati muudum ummitotoo. Almasiihu woni arandeejo oon. Ndeen si wartii fu, ɓe o jeyi ɓeen du ummitoto.

²⁴ Ndeen timmoode waran. Almasiihu halkan kaanankaaku e baawde e semmbe fuu, de hokkita Laamdo Baabiiwo laamu.

²⁵ Sabo ina tilsi Almasiihu laamoo faa nde Laamdo wadi mo o yaaba waybe mo been fuu.

²⁶ Ganyo cakitotoodo halkeede oon wo maayde,

²⁷ sabo ina winndaa: «Laamdo wattii huunde fuu ley koyde makko.»* Ammaa si wi'aama «huunde fuu wattaama ley koyde makko», na tannyoraa Laamdo gadudo dum oon kaa naataay.

²⁸ Nde huunde fuu heedii ley baawde Almasiihu Bajjo oon ndeen, kam e hoore muudum heedan ley Laamdo gadudo o dawrana huunde fuu, faa Laamdo laamoo kala huunde fuu.

²⁹ Woodi, ina woodi jaboobe lootireede lootagal batisima saabe maaybe. Si tawii maaybe ummitataakono, dume wadi de yimbe ina mbatisiree saabe mabbe?

³⁰ Minen e ko'e amin, ko wadi de miden njardoo masiibaaji wakkati fuu faa miden nesa maayde?

³¹ Sakiraa6e, nyannde fuu mido nesa wareede. Tannyoron wo dum goonga, hono ko mantortoomi on yeeso Joomiraado men Iisaa Almasiihu duum du laatorii goonga.

³² To Efeesu toon mi ha6aama wolde sattunde, hono wo daabaaji ladde bondi ka6umi. Si mi goondinaayno ummintineede fu, dume dum nafata kam? Si maaybe ummitataakono fu, ngaden no wiiraa ni: «Nyaamen, njaren, sabo jaango en maayan.»

³³ Taa kiilon ko'e mon: «Yaadude e bon6e ina bonna needi lobbiri.»

³⁴ Ngartiree hakkillooji mon e ko fonnditii, celon wadude hakke. Sabo wo66e moodon anndaa Laamdo. Ko mbiirumi noon wo faa cemton.

---

* 15:27 Jabuura 8.7.

³⁵ Ammaa hasii goddo yaman: «Noy maaybe umitoroo? Noy balli muɓben ngorrata?»

³⁶ Aan pamaro hakkillo! Aawdi ndi aawudaa fuu, sanaa waata, de sakitoo fuda.

³⁷ Aawdi ndi aawudaa du, si wo gawri naa wo aawdi feereeri, wo ndi wabbere tan. A aawataa wullere ndeen e hoore muudum.

³⁸ Caggal duum, Laamdo wadata ndi sii wullere nde muuyi, aawdi fuu e sii wullere muudum.

³⁹ Kulle jogiide yonki du kawtaa terde: ɓiɓɓe-Aadama e terde muɓben, daabaaji e terde muɓben, pooli e terde muɓben, liyyi du e terde muɓben.

⁴⁰ Ina woodi balli kammunkooji e balli leydinkooji. Kammunkooji diin e darja muɓben, leydinkooji diin du e darja muɓben.

⁴¹ Naange e jalbugol muudum, lewru du e jalbugol muudum, koode e jalbugol muɓben. Fay hakkunde koode deen, jalbugol muɓben ina seedi.

⁴² Ummital maaybe du hono noon worri. Ko iretee duum ina nyola, ko ummitotoo duum nyolataa.

⁴³ Ko iretee duum ina lakkidi, ko ummitotoo duum ina jogii teddeengal. Ko iretee duum ina lakkidi, ko ummitotoo duum ina jogii semmbe.

⁴⁴ Ko iretee duum wo terde leydinkooje, ko ummitotoo duum wo terde ruuhunkooje. Terde leydinkooje ina ngoodi, ndelle terde ruuhunkooje du ina ngoodi.

⁴⁵ Dum wadi de na winndaa: «Neddo aran-deejo oon, dum woni Aadama, laatake yonki mbuurki.» Aadama cakitiido oon kaa laatake Ruuhu kokkoowo nguurndam.

⁴⁶ Wanaa ko jeyaa e Ruuhu duum artii warude. Wo ko jeyaa e leydi duum artii, de ko jeyaa e

Ruuhu duum jokki.

⁴⁷ Neddo arandeejo oon e sollaare leydi tagiraa. Neddo dida6o oon e kammu yuuri.

⁴⁸ Yim6e yuurube e sollaare leydi been ina ngorri hono Aadama yuurudo e sollaare leydi oon. Yim6e jeyaabe e kammu been ina ngorri hono yuurudo dow kammu oon.

⁴⁹ Hono no nanndirden e yuurudo e sollaare leydi oon ni, hono noon nanndirten e yuurudo dow kammu oon du.

⁵⁰ Sakiraa6e, inan ko kaalammi duum: teewu e yiiyam mbaawaa naatude e laamu Laamdo. Katin du ko nyolata waawaa hebude ko nyolataa faa abada duum.

⁵¹ Ndaar, mido 6anginana on sirri: wanaa en fuu maayata, ammaa en fuu en mbaylitete.

⁵² Dum wadan wakkati gooto, no tamyango yitere ni, si buututal cakitotoongal fuufaama. Sabo buututal ngaal fuufete, de maay6e been ummodoo e 6alli di nyolataa. Enen du, en mbaylitete.

⁵³ Sabo si goonga, ina tilsi terde nyolooje deen 6ornoo ko nyolataa, maayooje deen du 6ornoo ko maayataa.

⁵⁴ Si terde nyolooje deen 6ornake ko nyolataa, maayooje deen 6ornake ko maayataa fu, ndeen konngol binndaangol ngol tabitan: «Maayde jaalaama, modaama.»†

⁵⁵ «Maayde, toy jaalagol maa woni?

Maayde, toy tooke maa ngoni?»‡

⁵⁶ Tooke poodooje maayde wo hakke. Hakke du hemrii baawde saabe jamirooje Tawreeta.

† 15:54 Esaaya 25.8. ‡ 15:55 Hoseya 13.14.

⁵⁷ Ammaa jattooje ngoodanii Laamdo kokkiroowo en jaalagol saabe Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu.

⁵⁸ Ndelle sakiraaŋe am horsuŋe, laatee joottiibe 6e ndimmbataako. Wakkati fuu beydon tinnaade e golle Joomiraado, sabo odon anndi ko ngolloton ley kawtal Joomiraado duum wanaa bolum.

16

Haala wallugol seniibe wonbe ngalluure Urusaliima

¹ Joonin en ndaaran kabaaru hawrundurgol ceede faa walla seniibe wonbe Urusaliima been. Ngadon ko njamirmi kawrite goondinbe gonde leydi Galaatiya deen.

² Alan fuu, mono e moodon fuu itta ko waawi, resa. Ndeen si mi warii, en pilataako hawrundurde dum katin.

³ Nde ngarumi fu, mi hokkan 6e cubidon been bataakiji kollooji on cubake 6e, 6e njaara ballal moodon ngaal Urusaliima.

⁴ Si na foti ko mi yaha miin du, min njaadan.

Haala anniyaaji Pool

⁵ Si mi feyyitii leydi Makedoniya fu, mi waran to moodon, sabo toon ndewammi.

⁶ Hasii mi weeranan on seeda naa mi dabban to moodon. Ndeen odon mbaawi wallude kam faa mi yaha yeeso e jahaangal am.

⁷ Sabo mi yidaa fantude to moodon joonin de mi dilla law. Mido yidi booyude to moodon seeda si Joomiraado jabii.

⁸ Ammaa mi booyan ley Efeesu ga faa iidi benndal alkama hewta.

⁹ Sabo mi hebii do laawol manngol no mi gollira gollal nafoowal. Woodi, waybe du na keewi.

¹⁰ Si Timote warii to moodon fu, njakkitodon dum faa wooda taa hula, sabo wo Joomiraado o gollanta hono am ni.

¹¹ Ndelle, taa fay gooto yawa mo. Mballon mo e laawol ngool faa o warta to am e jam. Sabo mido hedii mo, kanko e sakiraa6e been.

¹² Woodi, dow sakiike meeden Apolos, mi nyaagake mo sanne o yaada e sakiraa6e been to moodon, de o muuyaay yahude joonin. Si o hebii laawol fu, o waran.

Baynundural

¹³ Kakkilon, ndarodon faa wooda ley goondinal. Laatodon suusube, beydorodon semmbe.

¹⁴ Ko ngadoton fuu, ngadiron dum njinngu.

¹⁵ Odon anndi Estefaana e koreeji muudum. Kam'en artii fuu goondinde ley leydi Akaya. I6e tinnii e gollande senii6e been. Sakiraa6e, mido nyaagoo on sanne:

¹⁶ njarranee yim6e wa'u6e hono noon, kam'en e gollidoo6e e mu66en, tinnii6e e gollal ngaal fuu.

¹⁷ Mido weltoroo garol Estefaana e Fortunaatu e Akayku ngool. Be ngadanii kam ko onon on mbaawaa wadande kam saabe on ngalaa ga.

¹⁸ Be mbaaltinii hakkillo am, kam e hakkillooji moodon fuu. Teddinee yim6e hono ma66e.

¹⁹ Kawrite goondin6e gonde leydi Aasiya deen ina njowta on. Akila e deekum Pirisilla e kawrital goondin6e kawroowal galle ma66e ngaal ina njowta on sanne e innde Joomiraado.

²⁰ Sakiraa6e 6een fuu ina njowta on. Njowtunduron onon du e jowtaali ceniidi.

²¹ Inan jowtaango am ngo mbinndirammi e jungo am: MIIN POOL.

²² Neddo fuu mo yidaa Joomiraado, kuddi woodanii dum! Yaa Joomiraado amin, war!

²³ Wo hinney Joomiraado meeden Iisaa wonda e moodon.

²⁴ Njinngu am ina woni e moodon on fuu e ley kawtal meeden e Iisaa Almasiihu.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2